

WINTER

Als ik mijn column schrijven hebben we net een onwaarschijnlijk warme periode achter de rug in de herfst. In korte broek in de tuin aan het werk, terwijl al de eerste geelbruine bladeren van de appel- en walnotenboom vallen. De walnoten waren trouwens maar matig ontwikkeld door de slechte zomer en het aantal eekhoorns dat de boom kwam leegroven viel dan ook erg mee dit jaar. De warme nazomer had wel tot gevolg dat er hordes muggen opdoken. Ik heb begrepen dat ze maar circa 180 meter van hun geboorteplaats kunnen afleggen, kennelijk voer ik mijn goudvissen en karpers te goed, want deze behoren de muggenlarfjes smakelijk te verorberen. In de kliniek zagen we ook duidelijk vaker vlooiën dan normaal voor deze periode, ook deze insecten profiteerden jammer genoeg van het mooie weer. Dat betekent wel dat u langer alert zult moeten zijn op de vlooiënbestrijding anders wordt het zeker geen eenzame Kerst dit jaar! Over Kerst gesproken: heeft u een huisdier dat voor het eerst Kerst gaat meemaken, kijk dan uit waar ze mee spelen en wat ze opeten. Drinken uit de bak van de kerstboom of kerstroos mag zeker niet. Chocolade moet ver uit de buurt van honden blijven en zaken als rolladenetjes en botjes meteen weggooien en wel zodanig dat een slimme hond het niet weer tevoorschijn haalt! Haal tijdig kalmerende medicatie en/of voeding voor uw huisdier bij uw dierenarts en let goed op de gewijzigde openingstijden en spoeddiensten, zodat u weet wanneer u waar terecht kunt.

Als het konijntje dan ook nog veilig is opgeborgen dan staat niets meer fijne feestdagen in de weg! Laten we hopen op een normale winter met veel sneeuwpret voor mens en dier!

Te hoge bloeddruk bij de kat

Bij de mens is hoge bloeddruk een vaak voorkomend probleem.

Vooral bij oudere mensen wordt het in verband gebracht met roken en/of een stressvol leven. Bij dieren wordt een te hoge bloeddruk (medische term: hypertensie) bijna altijd veroorzaakt door andere ziekten.

Wanneer het hart samentrekt komt er bloed in de slagaders, deze bloedgolf veroorzaakt de polsslag. De druk in de bloedvaten is het hoogst wanneer het hart samentrekt en we noemen dit de boven- (systolische) bloeddruk, deze bloeddruk wordt gemeten bij de kat. Slagaders veranderen steeds van grootte door samentrekken of verwijden. Door verwijde bloedvaten stroomt het bloed makkelijker en door het verwijden of samentrekken van bloedvaten kunnen bepaalde organen meer bloed krijgen op het gewenste moment.

De bloeddruk wordt in het algemeen hoger bij oudere katten. De bloedvatwand is bij oudere dieren niet meer zo elastisch. De slagaders kunnen niet meer zo gemakkelijk verwijden, zodat er meer weerstand ontstaat, waardoor de bloeddruk stijgt.

Bijna altijd is bloeddrukstijging bij de kat het gevolg van bepaalde ziekten, zoals: nierziekten, te hardwerkende schildklier, chronische bloedarmoede, hartproblemen, suikerziekte en bijniertumor. Ook "primaire", dus zonder aanwijsbare ziekte, kan een te hoge bloeddruk ontstaan.

Door een hoge bloeddruk worden bloedvaten beschadigd en daardoor ontstaan er regelmatig kleine bloedingen. Dit gebeurt vooral in de

vaten van het oog. Bloedingen in het oog zijn door de dierenarts met een oogkijker te zien en kunnen blindheid veroorzaken door beschadiging van het netvlies. Ook de vaten in de nieren raken bij het proces betrokken en hierdoor zal er nierschade optreden. Het hart moet meer arbeid verrichten bij het rondpompen van bloed. Er zal een hartvergroting zichtbaar worden. Ook kan er schade in de hersenen ontstaan door bloedingen. Daardoor kan de kat problemen krijgen met zijn motoriek of verschijnselen van

onrust of dementie vertonen. De bloeddruk moet in een rustige omgeving, liefst met de eigenaar erbij, gemeten worden, hier bestaan verschillende methoden voor. De meeste katten hebben een druk tussen 120 en 160mm Hg. Wanneer de bloeddruk hoger is, dan is er sprake van een verhoogde bloeddruk. Eerst worden de onderliggende ziekten behandeld. Na deze behandeling kan de bloeddruk weer normaal worden. Blijft de bloeddruk te hoog dan kunnen er medicijnen gegeven

worden die de druk kunnen normaliseren, het normaliseren van de bloeddruk verhoogt de levenskwaliteit.

Het is van belang om een hoge bloeddruk te ontdekken voordat er beschadigingen aan organen zijn opgetreden. Het is daarom zinvol om bij iedere kat die ouder is dan 10 jaar standaard minimaal 1x per jaar de bloeddruk te meten. Bij patiënten moeten snel de onderliggende ziekten behandeld worden en moet de druk iedere 3 tot 6 maanden gemeten worden. Bloeddrukmetingen bij de hond met dezelfde apparatuur worden helaas minder betrouwbaar geacht.

Hartproblemen bij honden

Net als mensen, kunnen honden hartproblemen krijgen. Honden krijgen gelukkig zelden een hartaanval, maar hebben wel weer vaker andere problemen. De meest voorkomende aandoeningen zijn klepinsufficiëntie (slecht werkende hartkleppen) en gedilateerde cardiomyopathie (veroorzaakt door een verzwakte hartspier). Te voorkomen is het niet, maar met gerichte medicatie en een gezond leefregime heeft een hond een goede levensverwachting. Het hart is een spier die hol is en bloed rondpompt. Het bestaat uit twee kamers en twee boezems. Zoogdieren, zoals de hond en ook de mens, hebben een kleine en een grote bloedsomloop. Bij de kleine wordt bloed naar de longen gepompt, waarna er zuurstof wordt opgenomen. In het hart wordt het zuurstofrijke bloed door de grote bloedsomloop door het hele lichaam gepompt, om alle cellen tot in de verste uithoeken van zuurstof te voorzien.

Eén op de tien honden heeft last van een hartprobleem. Oudere honden zijn zelfs in één op de vier van de gevallen niet helemaal 'hartgezond'. In de meeste gevallen betreft het klepinsufficiëntie (slecht werkende hartkleppen). Deze aandoening blijkt met name bij kleinere honden voor te komen. Gedilateerde cardiomyopathie blijkt meer bij grote honden voor te komen. Beide aandoeningen zijn vaak rasgebonden. In uitzonderlijke gevallen gebeurt het dat zich een tumor ontwikkelt langs de wand van het hart.

Hartkleppen zorgen voor de afdichting van de kamers in het hart, zodat bloed niet de verkeerde kant op kan stromen. Als er vergroeiingen op zo'n klep ontstaan, sluit deze niet meer helemaal af. Er stroomt een deel bloed terug. Een dierenarts kan dit met een stethoscoop horen als een hartruis. Een gaatje in het tussenschot van het hart kan dat ook veroorzaken. Het lichaam probeert het probleem op te vangen door het hart harder te laten pompen. Als de klep echter steeds minder functioneert, waardoor het probleem groter wordt, dan is die oplossing niet langer afdoende en zullen er meer klachten zichtbaar worden.

Bij een verzwakte hartspier 'lubbet' het hart uit, waardoor het niet meer zo krachtig kan kloppen. Er komt minder bloed in de bloedvaten. Het lichaam van de hond reageert hierop door de bloedvaten een beetje dicht te knijpen, zodat de bloeddruk op peil blijft. Hierdoor moet het hart echter nog harder werken. Deze vicieuze cirkel kan alleen via medicatie worden doorbroken.

Hartklachten zijn niet direct aan de buitenkant van een hond te zien. Maar er zijn vaak wel symptomen die kunnen wijzen op een hartprobleem. Honden kunnen kortademig worden, meer gaan hijgen en sneller moe worden van het rennen. Het uithoudingsvermogen neemt af als het hart niet goed werkt. Dat komt omdat de spieren en organen niet voldoende van zuurstof en brandstof worden voorzien, dat via het bloed wordt getransporteerd. Honden kunnen ook meer gaan hoesten en rusteloos worden (vooral 's nachts). Als het hart minder goed werkt, wordt vocht niet goed afgevoerd, waardoor het zich kan ophopen en op de longen drukt. Ook verminderde eetlust en vermagering kunnen symptomen zijn van een hartprobleem. In extreme gevallen kunnen honden flauw vallen na een inspanning, door een acuut zuurstof-gebrek.

Omdat sommige klachten geleidelijk optreden, valt het meestal niet meteen op dat een hond zich anders gedraagt. Is dat wel het geval, ga dan naar de dierenarts voor een extra controle. Hoe eerder een hartprobleem wordt ontdekt, hoe beter. De hartfunctie kan met medicatie worden ondersteund, waardoor het hart krachtiger samentrekt en de bloedstroom op peil blijft. Dat is nodig om te voorkomen dat schade aan organen optreedt. Tijdens de jaarlijkse vaccinaties zal een dierenarts altijd een gezondheidsonderzoek doen bij een hond. Soms wordt daarbij een hartruis ontdekt en is aanvullend onderzoek nodig om de oorzaak vast te stellen. Dat kan met röntgen, echoapparatuur en een ECG (een hartfilmpje). Wat doe je als je hoort dat je hond een hartprobleem heeft? Paniek is niet nodig, want er is medicatie voorhanden om honden met

hartfalen te behandelen. Deze genezen de kwaal niet, maar kunnen wel zorgen voor een sterke verbetering van de levensduur en levenskwaliteit van honden met hartfalen.

Bij mensen worden harttransplantaties gedaan of kunstmatige hartkleppen geplaatst. Hoewel er met dat laatste in Amerika wordt geëxperimenteerd bij honden, gaat dat voor Nederlandse begrippen nog een stap te ver. Hartproblemen bij honden zijn niet te genezen, maar de voortgang is af te remmen en met gerichte medicatie kunnen de symptomen worden bestreden. Wel is de rol van de eigenaar daarbij doorslaggevend. Een hond met hartproblemen moet een regelmatig leven leiden, en op vaste tijden medicijnen krijgen. Hij mag niet te dik worden, dus aangepaste voeding is belangrijk. Langdurige of intensieve inspanning moet worden vermeden, maar voor een goede gezondheid is rustige beweging wel noodzakelijk. Warm weer zorgt dat het hart extra wordt belast. Zorg in dat geval voor een koele plek, waar de hond kan liggen.

Heeft u het idee dat uw hond last zou kunnen hebben van hartproblemen? Neem dan contact op met uw dierenarts. Deze kan u meer informatie over klepinsufficiëntie en gedilateerde cardiomyopathie en over de mogelijke behandelingen geven.

Voor meer informatie, kijk op www.boehringer-ingelheim.nl. Of neem eens een kijkje op de Engelstalige sites: www.questtrial.com en www.epictrial.com

Een dag (en een nacht) uit het leven van Erna en Flip

“Mijn naam is Erna en al ruim 8 jaar is Flip mijn trouwe hulphond. Hij is mijn tweede hulphond, want hij heeft Boris opgevolgd, die 9 jaar voor mij gewerkt heeft. Flip doet veel dingen voor mij, waardoor ik weer zelfstandig kan functioneren.

Ik heb dankzij mijn 'Flipper' zeven zorgmomenten per dag minder nodig en dat geeft veel vrijheid. Flip helpt mij met boodschappen doen. Hij pakt alle spullen uit de schappen waar ik zelf niet bij kan. Bij de kassa geeft hij mij de portemonnee aan.

Eenmaal thuis helpt hij mij met mijn jas uittrekken, de boodschappen uit de tas halen en na een bezoekje aan het toilet trekt hij snel de wc door. Kopje koffie? Ja hoor, hij zorgt wel dat de kraan open gaat en trekt de koffiebus snel open. Het scheelt mij enorm veel energie en pijn.

Twee keer per dag helpt Flip mij ook met het voorzichtig indrukken van de injectie spuit. Ik heb net niet genoeg kracht om de stamper goed naar beneden te duwen. Hij doet dat met moed en beleid en ook met heel veel plezier. Hierdoor heb ik geen wijkverpleging meer nodig!

Ook tijdens een ziekenhuisbezoek steelt Flip natuurlijk de show als hij de kaart aan de assistente geeft. En 's avonds doet hij mijn kleren uit en trekt het dekbed over mij heen. Tijd om te gaan slapen? Nog niet helemaal, want ook 's nachts vervult Flip wat taken. (Waar vind je nog

een werknemer die 24 uur per dag zijn werk met veel plezier doet en dat ook nog eens 7 dagen per week?!) Om 01.00 uur, 03.00 uur en 05.00 uur loopt Flip even naar mijn bed en kijkt of ik niet op mijn buik gerold ben. Is dat wel het geval dan trekt hij me weer snel op mijn zij en kunnen wij weer verder slapen. Als ik Flip niet zou hebben zou ik daar drie maal per nacht (en soms nog vaker) iemand voor moeten bellen. Flip zorgt trouwens ook goed voor zichzelf. Zo vind ik het prettig om met het raam open te slapen maar Flip vindt dat soms echt te koud. En wat doe je dan als je een hulphond bent? Je trekt gewoon het raam dicht! Flip werkt heel hard en met veel plezier, maar mag daarnaast natuurlijk ook lekker spelen met de bal of met andere honden rennen in het bos, knuffelen met de buurtkinderen en tussendoor een tukkie doen. Wat een heerlijk leven!"

WEETJES

Samenwerking Hulphond Nederland en Sterkliniek dierenartsen

Hulphond Nederland leidt al 25 jaar honden op voor mensen met een lichamelijke beperking of epilepsie. Doel: het vergroten van de zelfstandigheid en zelfredzaamheid, waardoor (re-)integratie in de samenleving wordt bevorderd.

Een hulphond verricht 70 handelingen om mensen met een handicap zelfstandiger te maken. Zo opent een hulphond letterlijk deuren, maar ook laden en kasten, helpt bij het aan- en uitkleden, apporteert alles wat valt, haalt was uit de wasmachine, betaalt in de winkel en drukt op licht- en liftknoppen. Naast praktische hulp biedt een Hulphond ook veel sociale voordelen. Mensen met een Hulphond zijn onafhankelijker, hebben meer sociale contacten, zijn zelfstandig en voelen zich daardoor meer geaccepteerd.

Vanaf november 2011 gaan de Sterkliniek Dierenartsen en Hulphond Nederland een samenwerkingsverband aan. De klinieken gaan zorg dragen voor de medische verzorging van de hulphonden, vanaf pup tot aan pensioen. "Wij zijn erg blij met deze samenwerking", zegt Eric Bouwer, algemeen directeur van Hulphond Nederland. "Wij waren al een poosje op zoek naar een dergelijke samenwerking. Hierdoor kunnen wij beter volgen wat de medische status van onze honden is. Dit is voor ons erg belangrijk." Bob Carrière, directeur van Sterkliniek Dierenartsen vult aan: "Wij werken op basis van een gezamenlijk medisch protocol zodat wij zo een goed mogelijk beeld hebben van de gezondheid van de hulphonden gedurende hun leven. De honden doen zulk belangrijk werk dat ze het verdienen om de best mogelijke medische zorg te krijgen".

Bouwer vervolgt: "Hulphonden hebben veel plezier in hun werk. Zij zien hun werk als een spel. Echter, zij moeten continue in een goede conditie zijn. Met deze samenwerking verkrijgen wij veel goede managementinformatie over de honden en kunnen wij centraal de gezondheid van de honden monitoren en bevorderen".

Oude, chagerijnige Teun?

(OF TOCH NIET!)

Een half jaar geleden kwam de eigenares van Teun, een zwarte Labrador van acht jaar oud, een oude bekende tegen: het baasje van Diesel, een bruine Labrador. De honden waren bijna even oud en hadden samen op de puppy- en gehoorzaamheidstraining gezeten. Diesel rende enthousiast op Teun af en wilde graag spelen, maar Teun ging zitten en vond het wel goed zo. Met enige verbazing keek de bazin van Teun naar Diesel, die dan maar in zijn eentje rondjes ging rennen. "Goh, hij is toch ook al acht? Je hebt mazzel met Diesel, hij doet zijn naam eer aan. Teun gedraagt zich al echt als een bejaarde hond, veel zin heeft hij niet meer in zijn wandelingen. Thuis is hij best chagrijnig en soms gromt hij zelfs als ik hem aai." De baas van Diesel was verbaasd en vroeg zich af of er niet meer aan de hand was. De ontmoeting bleef in het hoofd van Teun's bazin rondspoken en omdat Teun een maand later toch naar de dierenarts moest voor zijn jaarlijkse enting besloot ze er eens met haar dierenarts over te praten.

De dierenarts vond Teun helemaal niet zo oud en keek bezorgd toen ze over zijn tegenzin in wandelen en zijn chagerijn vertelde. "Dat gedrag past niet bij een Labrador, en zeker niet bij de Teun zoals ik hem ken", zei hij. Hij stelde voor nader onderzoek te doen.

Op de röntgenfoto's bleek dat Teun osteoartrose had: hij was niet oud en chagerijnig, maar hij had continu pijn!

Hij legde uit: "Osteoartrose wordt veroorzaakt door een steeds verdergaande achteruitgang van het gewrichtskraakbeen. Hierbij wordt gezond, soepel en glad kraakbeen vervangen door vezelig en stug littekenkraakbeen. Pijn en ontsteking kenmerken dit proces en zorgen ervoor dat de hond steeds meer moeite heeft met bewegen. Ook tijdens zo op het oog "goede dagen" blijft er een bepaalde mate van pijn aanwezig (al kunnen honden dat vaak goed camoufleren). Wetenschappelijk onderzoek heeft aangetoond dat er bij continu aanwezige, chronische pijn veranderingen ontstaan in het ruggenmerg waardoor de gevoeligheid van het centrale zenuwstelsel voor pijn toeneemt. Pijnsignalen worden als intenser ervaren dan anders het geval zou zijn geweest. Heeft u weleens uw teen gestoten, en vlak erna nog een keer? De tweede keer doet dan veel meer pijn! Hierdoor ontstaat een negatieve spiraal: de hond beweegt minder, zijn spieren verliezen kracht, de hond beweegt nog minder, wordt zelfs wat dikker en de osteoartrose wordt steeds erger. Honden komen dus in een vicieuze cirkel terecht.

"Genezing is bij osteoartrose niet mogelijk: de veranderingen in het gewricht zijn onomkeerbaar. Maar er kan wel veel worden gedaan om de voortgang af te remmen en het leven van de hond zo prettig mogelijk te houden. Daarvoor wordt vaak een zogenaamd driestappenplan gehanteerd:

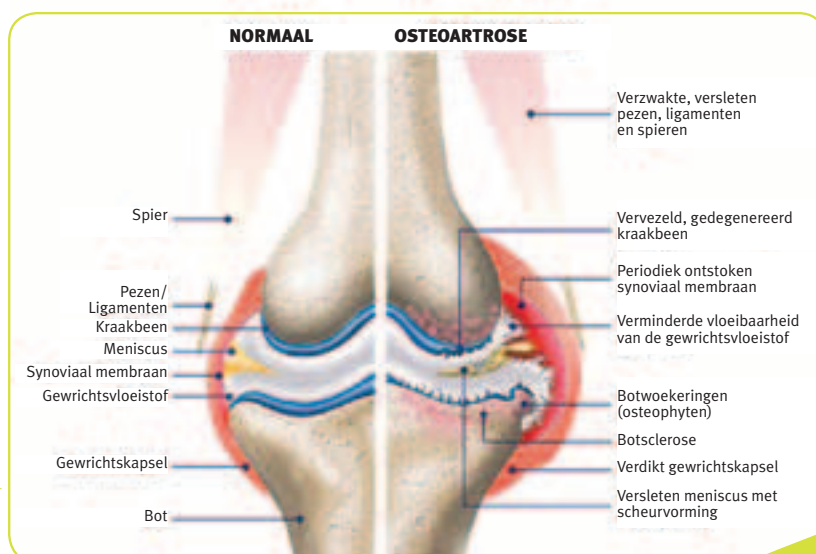
1. Pijnbestrijding en ontstekingsremming:

continue en ononderbroken pijnbestrijding is erg belangrijk, óók op dagen dat het best goed lijkt te gaan. Voor het welzijn van de hond, maar vooral ook om te voorkomen dat de hierboven beschreven pijngevoeligheid in het zenuwstelsel toeneemt en de aandoening onnodig snel verslechtert.

2. Gewichtscntrole: bij te zware honden worden de gewrichten extra belast en verergert de osteoartrose veel sneller dan bij honden met een gezond gewicht. Verder worden in vetweefsel stoffen geproduceerd die overal in het lichaam – dus ook in gewrichten – ontstekingsverschijnselen kunnen veroorzaken of bestaande klachten kunnen verergeren.

3. Lichaamsbeweging op maat: de hond moet enerzijds in beweging blijven, anderzijds mogen de gewrichten niet overbelast worden. Het beste is dan ook om de hond vaak korte stukjes te laten bewegen op een zo regelmatig mogelijke manier. Laat de hond geen trappen lopen, niet springen, geen korte bochtjes draaien en laat hem niet op gladde vloeren lopen. Zwemmen is ook een goede vorm van beweging voor een hond met artrose."

Teun kreeg veilige langwerkende pijnstillende en ontstekingsremmende medicijnen mee om de vicieuze cirkel te doorbreken. Hij moest ook wel wat kilo'tjes kwijt, dus nam zijn bazin een speciale dieetvoeding mee. Ze lette goed op de beweging van Teun en ging regelmatig met hem fietsen. Het resultaat was geweldig: Teun werd weer de hond die ze kende van vroeger, vrolijk, actief en altijd in voor een wandeling. **En toen ze Diesel tegenkwamen konden ze weer samen met veel plezier door het gras rennen!**

BPR/MC/04/001

STERKLINIEK
dierenartsen

Colofon

Redactie

Drs. I.E. van Alten, dierenarts

Drs. B.J. Carrière, dierenarts

E-mail: info@sterkliniek.nl

De nieuwsbrief verschijnt 3 keer per jaar en is een uitgave van Sterkliniek Dierenartsen.

Mantelzorg

Ik word er door de assistente op gewezen dat ik in de loop van de middag een huisvisite moet afleggen bij Cees de Rooij. Dat is een alleenstaande, licht gehandicapte oudere man die de dove Jack Russel Terriër, genaamd Wolfje, heeft met chronische oorstekingsklachten. Zonder het slecht te bedoelen is de heer De Rooij altijd heel direct: "He, Van der Kamp, die oorzalf van de laatste keer werkte voor geen meter! Nou wil ik een medicijn dat het wel doet. En voor die zalf van de laatste keer ga ik dus echt niet betalen". Zo weten we altijd precies hoe hij over onze service denkt. Om vier uur in de middag ga ik erheen. Tevergeefs bel ik aan. Hij hoort de bel niet, want de tv staat knalhard aan op Eurosport-motorraces. Nadat ik op de ramen heb gebonsd komt hij met krukken naar de deur. Ik ruik aangebrande jus en loop voor hem uit naar de keuken. Daar staan drie pannen

met vol vuur eronder droog te koken en aan te branden. Het vlees is gitzwart, de aardappelen donkerbruin en de sperziebonen knapperig rokend. Snel zet ik de gaspitten uit. De hond is onder de bank gekropen. Op mijn knieën kruip ik langs de voorzijde ervan, schuif twee lege flessen jenever onder de bank vandaan en vraag hem waar zijn glasbak staat. Het hondje is naar de slaapkamer gevluht. "Ik kan hem niet pakken Kamp, dat moet jij doen; hij is bang van mij geworden door die prutszalf van jou." Ook op de slaapkamer moet ik kruipend onder het bed op jacht naar Wolfje. Ik kom van alles tegen variërend van beschimmelde kattenontlasting tot ingedroogde plekken honden(?)urine, maar Wolfje laat zich niet grijpen. Ik vraag om een veger en blik en een emmer met sop. De verbijsterde man kijkt me aan of ik Hans Klok ben, maar wijst me een gammele kast

waar ik de gevraagde spullen kan vinden. Binnen no-time is de slaapkamervloer weer okselfris. Wolfje is ondertussen aan mijn aanwezigheid gewend en laat zich uiteindelijk wonderwel door mij pakken. Inspectie van de oren wijst uit dat ze vol met oormijten zitten en dat de gehoorgang bijna dichtgewoerd is. "Hoe heeft u die zalf in de gehoorgang gedaan?" vraag ik. "In de oren? Ik heb er alleen de buitenkant mee gemasseerd, als-ie het al toeliet, precies zo als jij gezegd hebt, Van de Kamp." Deze keer schrijf ik op wat er moet gebeuren en overhandig hem een nieuwe tube zalf. Op de praktijk aangekomen blijkt hij al gebeld te hebben dat ik voor een bezoek waar ik niets heb gedaan geen rekening hoeft te sturen.

Drs. L. Kamps, Sterkliniekdierenartsenhillegom.nl

Nieuws van Sterkliniek Dierenartsen

De voordelen voor de leden van het samenwerkingsverband zijn meestal duidelijk: zo draagt samenwerken bij aan een efficiënte praktijkvoering, versterken de leden elkaars kennisniveau en kunnen grotere projecten gestart worden die voor een individuele kliniek niet zouden zijn weggelegd. De groep is groot genoeg om eigen nascholing te organiseren zodat wij niet afhankelijk zijn van derden of van het tempo van de beroepsgroep. Sterkliniek Dierenartsen stellen hoge eisen aan de nascholing, mede daarom is binnen de Sterkliniek Dierenartsen nascholing verplicht. Zowel dierenartsen als paraveterinaren zijn verplicht nascholing te volgen, voor dierenartsen geldt minimaal 5 dagen per jaar! Vrijwel elke maand zijn er nascholingsactiviteiten, in november zullen Sterkliniek-deelnemers door veterinaire specialisten geschoold worden in de laatste wetenschappelijk inzichten met betrekking tot intensive care. Maar ook op het niet-veterinaire vlak zijn we druk, zo is er ook een lezing door een specialist op het gebied van sociale media. Zo blijven we voorop lopen en onze verplichting tot nascholing is in het voordeel van u en uw huisdier, niet voor niets kiezen ook professionals als Stichting Hulphond Nederland voor ons!

Proteq Dier & Zorg Verzekering, **de beste zorg voor uw hond of kat**

Verzeker uw hond of kat van de beste medische zorg met de Proteq Dier & Zorg Verzekering

De Proteq Dier & Zorg Verzekering is dé ongeval- en ziektekostenverzekering voor honden en katten.

Bereken uw premie op www.sterkliniek.nl

Proteq
Dier&Zorg

ondersteund door SNS REAAL